

Визначальною рисою розвитку сучасної цивілізації, принципово важливою її парадигмою є невпинне зростання місця і ролі фундаментальних, прикладних, технологічних, інформаційних та особливо соціогуманітарних знань у різних сферах діяльності людини. З урахуванням тієї обставини, що людина, особистість є однією з реальних конкурентоспроможних ланок у цивілізаційному поступі сучасної України, то саме інтелект українських громадян, їх розум, освіченість європейського зразка можуть стати стратегічним курсом, який за умов належного ставлення та ефективного його використання державою здатний забезпечити трансформацію українського суспільства на справді демократичних і гуманістичних засадах.

З точки зору інноваційної педагогіки, новою якістю сучасної української освіти має бути належна якість не лише у навчанні, а й виховання, ступінь розвиненості особистості людини, яка навчається, її підготовленість до продовження навчання, самостійного життя.

Одним з принципів реалізації Державної Національної програми „Освіта (Україна – XXI ст.) є гуманізація освіти, що полягає в утвердженні людини як найвищої цінності, у найповнішому розкритті її здібностей та задоволенні різноманітних освітніх потреб [1].

В підготовці майбутніх фахівців все більшого значення набуває виховання загальнолюдських цінностей. Від сучасного фахівця вимагається не тільки компетентність і професіоналізм, але також соціальна активність, високі інтелектуальні, моральні і психологічні якості. Діяльність інженера здобуває не тільки науково-технічний, але і людський вимір.

Для того, щоб навчальний процес сприяв вихованню відзначених вище рис у студентів – майбутніх інженерів, система технічної освіти має потребу в послідовній гуманізації і гуманітаризації. Чим вищий рівень культури людини, тим легше йому вирішувати технічні проблеми.

Терміни «гуманістичний» і «гуманітарний» дуже близькі по-своєму змісту в повсякденному житті, і проте їх слід розрізняти. Гуманізм (від лат. humanus - людський) - «історично змінюється система поглядів: цінність людини, що визнає, як особистості, його право на волю, щастя, розвиток і прояв своїх здібностей». Слово «гуманітарний» закріплено за комплексом наук (гуманітарні науки), що мають своїм предметом ті чи інші прояви людської духовності, тобто за філологією, етикою, філософією, історією, культурологією.

Гуманізація навчального процесу означає створення такої освітньої системи ,що відповідає гуманістичним цінностям і ідеалам.

Гуманітаризація освіти означає наповнення і доповнення освітньої програми гуманітарним змістом, тобто припускає включення в навчальний процес гуманітарних дисциплін.

Цілями гуманітаризації є:

1. Формування у студентів якостей особистості, необхідних для успішної трудової діяльності, а також задоволення потреб саморозвитку, самовдосконалення і самореалізації. Викладачі вузів на заняттях з іноземної мови реалізують цю мету за допомогою підготовки і захисту студентами проектів, презентацій, проведення ділових ігор. Наприклад, розглядаючи такі теми, як «Пошук роботи», «Створення і презентація підприємства», «Проблеми сучасної молоді» студенти бачать можливість застосування ситуації в реальному житті.

2. Інтегрування особистості в національну і світову культуру.

Дана мета реалізується шляхом читання текстів красномовного змісту, у які включено актуальні матеріали про життя України, Франції, США, Великобританії, їх політичний, державний і економічний устрій, звичаї і традиції. Студенти, вивчаючи мову знаходять подібність і розходженість між релігіями рідної країни і країни вивчаємої мови. При навчанні мови на базі чужої культури виховуються такі цінності, як толерантність, відкритість.

3. Забезпечення одержання студентом професії і відповідної кваліфікації. Ця мета, щодо іноземної мови має на увазі спеціалізацію по галузях. Метою курсу «Іноземна мова за професійним спрямуванням» є розвиток професійної і мовної компетенції студентів, студенти на практиці мають можливість побачити необхідність знання іноземної мови і можливість її застосування.

4. Сприяння взаєморозумінню і співробітництву між людьми, народами незалежно від національної, етнічної, расової, релігійної і соціальної приналежності з урахуванням розмаїтості світоглядних підходів і реалізації права студентів на вільний вибір думок і переконань. На заняттях з іноземної мови відбувається формування толерантності через ознайомлення з іноземною культурою, традиціями. У контексті теми може бути реалізований Інтернет-проект.

Принципи гуманітаризації освіти в технічному вузі слідуючі:

- гуманізація освіти може успішно здійснюватися тільки шляхом взаємозалежної і цілеспрямованої (системної) діяльності багатьох структур інституту: кафедр соціально-гуманітарного циклу, кафедр спеціальних загальнотеоретичних, управлінських підрозділів, колективів студентів, громадських організацій;

- гуманізація навчального процесу неможлива без включення спеціальних і загальнотеоретичних дисциплін у єдину систему знань про людину, суспільство і природу;

- гуманізація освіти вимагає розмаїтості моделей гуманітарної підготовки, що враховує профіль інституту, факультету, специфіку конкретної спеціальності, регіону;

Реалізація цілей гуманітаризації технічної освіти здійснюється на основі створення системи викладання і зміни широкого кола гуманітарних дисциплін сприятливих загальнокультурному розвитку, оволодінню загальнолюдськими цінностями. У цьому відношенні особливе місце належить філософії.

Давно загальноновизнано, що в загальнокультурному розвитку людини виняткову роль відіграють два компоненти духовної культури суспільства - це філософія і мистецтво. І якщо мистецтво виховує почуття, розвиває естетичне сприйняття світу, облагороджує людину, то філософія в першу чергу впливає на інтелектуальну сторону: розвиває мислення, світогляд, методологія пізнання і т.д.

Тому варто широко використовувати великий освітній і виховний потенціал філософії для гуманізації і гуманітаризації освіти, розвитку духовності студентів.

Рішення проблем гуманітаризації навчального процесу не може бути простим. Для цього структура і зміст гуманітарного знання у вищих навчальних закладах може бути визначена в рамках системи знань «особистість – суспільство - правова держава». Така система дозволяє дати студентові наукові знання про людину, його місце у світі і відношенні до світу, суспільства, держави, природи.

Необхідно навчити студента вільно орієнтуватися у світі ідей, образів; допомогти вибрати цілісний погляд на світ. Іншими словами, гуманітарні знання закладають фундамент вільного усвідомленого вибору.

Лінгвістична освіта в технічному вузі сприяє гуманітаризації професійного навчання і формуванню особистості майбутнього інженера за умови виділення в цьому процесі гуманітарної сутності й інтеграції дисципліни «Іноземна мова» з іншими гуманітарними і технічними дисциплінами.

Лінгвістична освіта буде відповідати цілям гуманітаризації навчального процесу ,якщо тематика лексичного матеріалу та тексти для читання містять як гуманітарну так і професійну інформацію.

Необхідною умовою гуманітаризації вищої освіти є врахування психофізіологічних особливостей студентського віку. Вік 18-20 років - це період найбільш активного розвитку моральних і естетичних почуттів, становлення і стабілізації характеру. Зміна мотивацій, усієї системи ціннісних орієнтацій, з одного боку, інтенсивне формування спеціальних здібностей - з іншого, виділяють цей вік як центральний період становлення характеру та інтелекту.

Одна із основних цілей професійної освіти – це не тільки навчити, але й забезпечити професійний розвиток фахівця. Гуманітарна підготовка необхідна майбутнім фахівцям для формування і розвитку в них аналітичного мислення. При вивченні іноземної мови підвищується ефективність виконання студентами таких професійно значимих завдань, як аналіз і узагальнення інформації, зіставлення конкретного й абстрактного, завдання робити інтуїтивні висновки, передбачити результати. За час навчання у вузі при наявності сприятливих умов у студентів відбувається розвиток усіх рівнів психіки. Вони визначають спрямованість розуму людини, тобто формують склад мислення, що характеризує професійну спрямованість особистості. Таким чином, лінгвістична освіта сприяє розвитку розумових здібностей.

Гуманізація освіти - це процес, спрямований на засвоєння особистістю гуманітарного знання, гуманітарної культури, гуманітарного потенціалу кожної досліджуваної області знань. Навчання інженера не може обмежуватися комплексом спеціальних знань, хоча їм, звичайно, приділяється першорядне місце, він не може бути односторонньо розвинутою, обмеженою тільки своєю спеціальністю людиною.

З огляду на широкий характер майбутньої діяльності студентів технічних вузів, слід зазначити, що мовна підготовка повинна бути спрямована на розвиток таких якостей суб'єкта гуманітарного простору, як моральність. У цьому випадку навчання іноземним мовам буде адекватно цілям гуманітаризації вищої технічної освіти і дозволить підвищити рівень гуманітарної культури студентів.

Література

1. Державна Національна програма „Освіта (Україна – XXI століття).- К.: Райдуга, 1994.
2. Загальна декларація прав людини. Інфодиск Законодавство України. – К. , 2007.
3. Пантелєєва І.А. Мовна освіта в Україні – візитна картка Болонського процесу.// Збірник праць міжнародної науково-практичної конференції. – м. Донецьк. – 2006.